

JUNIORFEST online

Film naleznete na: www.juniorfest.cz, www.dafilms.cz

FALKONI

Island | 2018 | 90 minut | 9+ | překlad do češtiny | režie: Bragi Thor Hinriksson

Autorka materiálů: Tereza Czesany Dvořáková, Ph.D.

Před projekcí

Aktivita má zaměřit soustředění dítěte/děti na film. Cílem diskuze s dospělým není stanovit správné odpovědi, ale hra s fantazií dítěte a rozvoj jeho pozorovacích schopností (poznání, že dobu a téma filmu lze odhadnout z kostýmů atd.).

Po projekci

Příběh filmu

Islandský dětský **fotbalový tým Falconů** (Sokolů) cestuje na Vestmanské ostrovy, aby se zúčastnil velkého fotbalového turnaje. **Úzkostný desetiletý Jón** se na ostrov trochu bojí kvůli zdejší činné sopce. Ještě před zahájením soutěže se Jón a jeho spoluhráči pohádají s členem místního týmu ÍBV Ívarem. Během prvního zápasu se zraní **kapitán týmu Falconů Skúli** a hra musí pokračovat bez něj. Tým ani Jón si moc nevěří, což se projevuje na nedobrych výsledcích zápasů. Jón s kamarády se nečekaně stanou svědky **domácího násilí páchaného na Ívarovi** jeho opilým otcem Tótim. Pokusí se věc oznámit na policii, ale policista, Tótův bratr, celou záležitost bagatelizuje. Turnaj pokračuje, Falconům se začíná dařit a Jón se s Ívarem spřátelí a získává důkaz o násilí. I ten je však zabaven Tótovým bratrem. Skutečná situace v rodině je prozrazena až po dramatické honičce a díky pomoci celého týmu Falconů, fotbalistky Rósy a několika dospělých. Tóti je zatčen a Ívar odjíždí se sociální pracovníci. Falkoni i hráči Ívarova týmu si však vynutí jeho návrat na **poslední zápas o třetí místo**. Během něho začne místní sopka chrlit popel a na hřišti ve tmě zůstanou pouze hráči, kteří kopou závěrečné penalty. Jón vítězí nad nedostatkem sebedůvěry a **penaltu proměňuje**. Během závěrečného ceremoniálu získávají Falkoni **cenu za nejférovější tým** a zahajují tradiční islandský fotbalový potlesk vítězů vycházející z vikingské tradice.

Cílem aktivity je společná rekonstrukce děje a případné vysvětlení nejasných momentů. Poselství filmu můžeme vnímat na více úrovních: dobrý příklad, jak pomoci oběti domácího násilí; příběh zraní Jóna, který postupně překonává své strachy a nedostatek sebevědomí a stává se silnějším a jistějším člověkem; oslava síly kamarádství a principů fair play. Vedlejší, ale důležitý je motiv rovnosti – dívky a ženy nebo obézní děti mohou hrát fotbal stejně dobře jako štíhlí chlapci.

Scény Jóna stojícího na úpatí sopky můžeme také vykládat různými způsoby. Jsou to Jónovy sny, které se ale ukáží být předzvěstí reality (scéna s penaltami). Vyjadřují jeho obavy a přání. Mají blízko k tradici hrdinských islandských ság, v nichž hrdinové často bojují proti nadpřirozenému či fantastickému protivníkovi.

Vlastnosti postav filmu

Tato aktivita by měla prohloubit vzpomínku na film a zamyšlení dětí nad konkrétními tématy rovnosti a vývojem postav. Případně je možné přidat otázku, kdo je vítězem turnaje. V rámci filmu je tato informace totiž nečekaně nedůležitá. Nejde o klasické sportovní drama, v němž slabší tým nakonec zvítězí.

Létající kamera

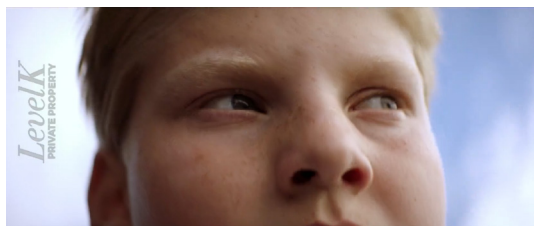
Ve filmu *Falkoni* jsou využívány letecké záběry, které byly pravděpodobně natočeny z dálkově ovládaného dronu. Tento způsob natáčení je v dnešní audiovizí pro svou jednoduchost a efektnost velmi oblíbený a v mnoha případech až nadužívaný. To není případ *Falkonů* – zde je využití leteckých záběrů účelné a slouží k dokreslení důležitého motivu filmu – oslavy fascinující a fotogenické krajiny Vestmanských ostrovů.

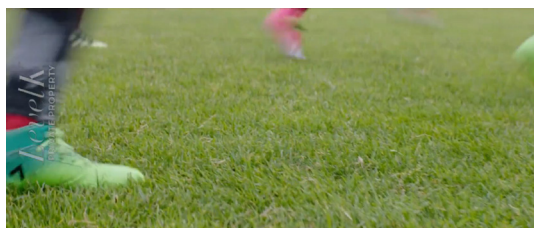
Jak natočit fotbalový zápas?

Scény fotbalových zápasů jsou natočeny velmi působivě a pracují se zažitými postupy z televizních sportovních přenosů a reklam. Cílem v tomto případě ovšem není orientace v průběhu zápasu, ale zdůraznění atraktivity soutěže a emocí hrdinů filmu.

Základem první ukázky je dynamika – střídají se záběry ve velkém celku a detaily, statické a v pohybu, záběry zevnitř hřiště s pohledy na diváky a leteckými výhledy na stadion. Důležitou roli hraje zvuková složka: slyšíme hluk diváků a hráčů, zápas je stejně jako v televizi komentován a v hlubším zvukovém plánu můžeme postřehnout i hudbu (bubny a další nástroje). V obraze se objevují titulky se stavem utkání, což je pro film velmi netypické.

V druhé ukázce jdou filmaři ještě dál. Dramatičnost situace je zobrazena pomocí neobvyklých úhlů kamery (kamera často leží přímo na zemi) a střihů. Vidíme například jen boty běžících hráčů. Některé záběry jsou úplně rozmazané. Část scény je navíc prostříhána černými záblesky. Zvuková stopa obsahuje dramatickou hudbu a těžko identifikovatelné, ale výrazné ruchy. Přes neobvyklost postupů je divák natolik vtažen do děje, že mu to vůbec nevadí. Naopak je podpořena emotivnost příběhu.

Kameraman filmu August Jakobsson je renomovaným tvůrcem reklam, v nichž podobné postupy často používá – můžete to porovnat například v této [reklamě na společnost Allianz](#).

Násilí na dětech

Pojem týrání dětí je definován Národní strategií prevence násilí na dětech v ČR jako “fyzické ublížení” či “tělesný trest na citlivou část těla nebo když po ranách zůstávají na těle stopy”. Podle této definice tedy není týráním plácnutí maminky na zadek batolete, které utíká z hřiště, protože dítěti není ani ublíženo, ani nedochází k jeho zranění. Také šikana může snadno splňovat definici týrání – ať již tělesného nebo psychického.

Týrání se podle vládního dokumentu účasten i ten, kdo podobnému jednání nezabrání. Je tedy důležité, aby děti věděli, že podobné jednání mají oznámit. Logickou první instancí jsou rodiče a pedagogové, dále instituce včetně linek důvěry, odborů sociálně-právní ochrany dětí při obecních úřadech a Policie ČR.

Pro samotné oběti násilí je často těžké se někomu svěřit. Primárně pro ně jsou provozovány telefonické linky a chaty, které zajistí anonymitu a nezávaznost rozhovoru. Nejznámější celostátní linky jsou Linka bezpečí (tel. 116 111) nebo Linka důvěry Dětského krizového centra (tel. 777 715 215).

Praktická část

Pokud to umožňuje časová dotace a technika, má vždy smysl filmovou východu propojit i s praktickým úkolem. Děti mohou vytvořit vlastní:

- a/ **„létající“ záběry** – není nutné hned pracovat s drony. Děti mohou zkoušet vytvořit „létající“ záběry vlastním mobilním telefonem nebo digitálním fotoaparátem s kamerou tak, že se pokusí plynule snímat prostor kolem sebe a u toho kamerou pohybovat – např. procházet třídou a zároveň měnit výšku a úhly kamery apod.
- b/ **audiovizuální spot pro linku důvěry** – skupinový úkol, který je možné realizovat s pomocí mobilního fotoaparátu a střihu přímo v kameře, nebo s pomocí sofistikovanější techniky (kupř. digitálního fotoaparátu s kamerou a střihového programu s efekty). Samotnému natáčení by měla předcházet tvorba storyboardu – nakresleného scénáře spotu.
- c/ **natočenou sportovní akci** – natáčení sportu je velmi obtížná disciplína i pro profesionální filmaře. Proto je dobré připravit jen velmi krátký a jednoduchý úkol – pět záběrů např. přípravy ke skoku (1. velký celek, 2. detail soustředěné tváře), samotné akce (3. rozběh, 4. skok), výsledku (5. detail tváře nebo výsledek skoku apod.). Vedle velikostí záběru je možné se zaměřit také na zajímavá postavení kamery.

Mezioborové inspirace pro pedagogy

Práci s filmem je možné realizovat v rámci různých vzdělávacích oblastí či témat, například:

- **Český jazyk a literatura** – charakteristika (popis) hlavních postav, rekonstrukce děje, vyjádření, co se dětem na příběhu ne/líbilo a proč. Další knihy a filmy o sportu. Fenomén islandské hrdinské ságy.
- **Člověk a svět / Člověk a zdraví / Občanská výchova** – rodinná výchova, vztahy v rodině, problematika domácího násilí na dětech i dospělých, šikana, prevence těchto jevů, pomoc v případě nouze.
- **Člověk a svět / Zeměpis** – Island a Vestmanské ostrovy – přírodní bohatství, klimatické podmínky, počet obyvatel a životní styl. Jména obyvatel končící zpravidla na -son (syn) a -dóttir (dcera), tedy obdoba ruského „Ivanovič“ a „Andrejevna“ bez uvedení příjmení.
- **Člověk a svět/ přírodopis** – sopečná činnost a její důsledky, fauna a flóra Islandu a Skandinávie.
- **Hudební výchova** – vytvoření vlastního sportovního pozdravu v inspiraci islandským vikingským fotbalovým pozdravem – tedy s pomocí tleskání, dupání a citoslovce „hů“.
- **Tělesná výchova** – fotbal a jeho pravidla, penalty, fair play ve sportu, chlapecký/mužský a dívčí/ženský fotbal v ČR.